

Alte Drucke

**DE NOTHIS || SPVRIISQVE FILIIS.|| LIBER SINGVLARIS ||
Gabrielis Palaeoti, S. Romanae Ecclesiae || Cardinalis, ac
Bononiensis || Iurisconsulti.|| IN ...**

Paleotti, Gabriele

Frankfurt/Main, 1574/(1573)

VD16 ZV 26219

AD LECTOREM.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149688

AD LECTOREM.

QUINTER OMNIA bonarum artium & literarum studia, eum semper Iuris ciuilis sciētia locum tenuerit, vt qui ad veram solidamque gloriam peruenire contenderint, ad hunc maximè vitæ cursum rationes suas instituerint: mirari mihi permulti frustra videntur, cur hodie tam varia, obscura, incertaque hæc nostra Iuris disciplina esse videatur. Cū enim, quò maiore in hominum existimatione posita quaq; est scientia, eò & acuta magis excitet ingenia, ad suiq; alliciat cognitionē: certè nulla fuit opinor ætas iam multis ab hinc seculis, quæ nō aliquos magno animo, summoq; ingenio tulerit viros, qui huic ipsi scientiæ manum admouere conati fuerint, eamq; Commentarijs suis ornare. Ita verò sæpe contingit, vt quò maiorem rei alicui splendorem asferre tentas, eò plerumque illam obscuriorem reddas, vbi colores ipsi, quibus res illuminanda erat, parū inter se conueniant. Sic factum est dissentientibus inter se nostris Interpretibus, singulisque nouas quotidie opiniones veteribus contrarias afferentibus, vt non modò Iuris scientiam nulla ferè in parte illustrarint, sed ex summo illo candore, & quasi luce, in qua antea versabatur, in densissimas tenebras reuocarint, iamque increbrescente indies magis librorū multitudine, Ius ciuile sua inceperit quasi magnitudinelaborare. Utinam verò hoc solo ijdamnandi essent, quòd immenso, vt inquit Liuius, aliarum super alias aceruatarū legum cumulo Ius totum inuoluissent, sed grauius id quoque multò esse sentio, quòd dum certatim student, vt aliquid in hanc vastam legū syluam pro animi sui libidine importent, omnes ferè in eadem semita insistentes, ijs tantum verbosissimè tractandis, totos se dedidere, quæ aut satis per se clara, aut à veteribus, quantū res posceret, non incommodè

modè

AD LECTOREM.

modè essent enucleata: Interim verò si quid erat obscu-
rius, diligentiq; aliqua dignius animaduersione, ea ab
his prætermisâ, & neglecta fuerunt, imperitorum mo-
re Medicorum, qui integra & valentia membra inuti-
libus debilitant medicamentis: & quæ infirma ac im-
becilla fuerant, his nullam adhibent curationem. Hæc
autem non de vniuersis prorsus Iuris professoribus sa-
nè loquor, sat enim scio nōnullos etiam extitisse sum-
mo ingenij acumine, & nominis celebritate viros, qui
à vulgari aliorum curriculo desectentes, in hanc par-
tem immortalis suæ cum laude incubuere: sed ad alios,
vt numero quidam longè plures, sic & iudicio inferio-
res hic sermo pertinet, qui cū hanc legum scientiam
industria sua augere cuperent & adiuuare, in quibus-
dam deinde superuacaneis, & sæpissimè quoque ab a-
lijs tractatis argumentis, omnem suam posuerunt, aut
potius luserunt operam, nec animaduertunt inte-
rim, quàm multa in legibus iaceant ad hæc vsque tem-
pora ignota, omnibus intacta, cognitu quàm maximè
necessaria, quæ si quis paulū excitare, & ad meliorem
vsum quærat redigere, id merito legum disciplinæ plu-
rimum profuisse, & sempiterna in posterum fama di-
gnissimus iudicetur. Hæc cū meū ego animo repe-
terem, incredibilique arderem studio, huic parti, in
qua plurimi defecisse viderentur, aliquando laboribus
vigilij quæ meis succurrendi, multa me hætenus, quæ
nunc commemorandi nō est locus, ab hac cogitatione
reuocarunt. Cū tamen proximis superioribus men-
sibus inter amicos, vt sæpe soleo, de Iuris quæstioni-
bus disceptarem, mirificus quidam casus ita me ad hoc
scribendi genus impulit, vt saluo vix officij mei iure
me facere posse existimarim, vt huic negotio deessem.
Nūc cū sermo fortuitò nobis de filijs non legitimè
natis incidisset, summaque inter nos de eorum condi-
tione exorta cōtrouersia, videlicet an ciues Romani, &
æquo cum alijs iure olim censerentur, An magistrati-
) (4 bus,

AD LECTOREM.

bus; & muneribus publicis fungi possent, An hæredes institui, An cum alijs Romanis ciuibus matrimoniū contrahere: & in summa, an vlla in re à cæteris ciuibus distinguerentur: affirmarent autem nonnulli, nihil satis certum aut exploratum de ijs posse responderi, statui ego mecum, quod & munus meum quasi postulare videbatur, de toto hoc negotio accuratius aliquanto cogitare, & vnde cūque possem ea decerpere, quibus materia hæc, quæ ijs adeò obscura videretur, quàm maximè fieri posset, illustraretur. Impulit verò ad id me potissimùm, quòd dum opus hoc meditarer, animaduerti hæc à nemine perfectè literis tradita esse, quin potius ex varijs authorū libris, cūm alij hæc aut omnino prætermiserint, aut summis tantùm digitis attingerint, maiorem ideo ambiguitatē posteris fuisse relictam. Nam cūm & ego aliàs existimarem, ex historicis, & humaniorum literarum professoribus, facillè posse his quæstionibus aliquod lumen afferri, perspexi dein de nullos inueniri ex his authoribus, qui felici illo seculo bonarum literarum florere, aut paucissimos admodum, qui vllam de Nothis mentionē facerent. Quæ res meritò magnam suspicandi causam aliquando præbuit, aut nullos tunc illegitimos agnitos fuisse, aut re multò aliter ijs temporibus se habuisse, ac vulgo existimetur. Et sanè quis non magna afficiatur admiratione, cū Ciceronem in tot libris, orationibus, commentarijs, nusquam illegitimè natum quempiam, aut nothum aut spurium, nominantem legat? Plautum, quoque Terentium, Liuium, & earum ætatum viros, nunquam aut perrarò, de his illegitimis loquentes videat? Namq; cūm apud Græcos quidem, & quosdam alios authores, nonnulla sæpe de Nothis scripta reperiantur, quæ aut ex proprijs Græcorū legibus referuntur, aut ex aliarum quoque gentium ac nationum institutis: quis non miretur, cūm ad Romanorū mores, leges ritūsque descendimus, hoc ipsum spurij nomen, aut quocun-

AD LECTOREM.

quocunque modo illegitimè natos vocarint, in veterum illorum authorum libris vix reperiri, omnemque eorum memoriam aut neglectam, aut penè extinctam fuisse illis temporibus videri? & quicquid de ijs traditum sit, id totum ferè adud eos authores extare, qui longo post antiquos illos intervallo floruerunt? De nostris verò interpretibus quid loquar? qui pauca adeò de ijs monumentis suis mandarunt, ut certam ex eorum libris materiae huius cognitionem assequi nequeas, cum & illa qualiacunque sint, sparsim dissecta reperiantur, & obscurè, variè, & pleraque etiam imperitè nimis prolata. Extrare quidem vulgo Commentarium quendam scio hoc argumento conscriptum de naturalibus liberis, sed quam plenè & perfectè hanc materiam complectatur, alij viderint. Id quidem certum est, ea quae maximè cognita digna erant, ab illo prorsus silentio praetermitti, ceteraque ieiunè admodum, potius ex alijs sumpta ab eo referri, quam è proprio ipsius penore deprompta, ita ut is author, quod ad hanc partem pertinet, nullo ferè in numero habendus videatur. Ipse planè id scio, curasse me imprimis, ut quicquid de Nothis quomodocunque dubitari posset, hic disputatum enucleatumque reperiretur. Reprehendere enim eos ego quandoque soleo, qui cum ad opus aliquod tractandum aggrediuntur, praetermittunt aliquid, quod illius argumenti proprium sit, mancamaque; & quodammodo inchoatam propositam materiam relinquunt. Ego igitur in omnibus quaestionibus, dubitationibus, & alijs, quae de illegitimis dici possunt, colligendis, sic sanè elaboravi, ut, ni fallor, nihil cuiquam in mentem venire possit, quod ad hoc illegitimorum filiorum argumentum spectet, quod hic non declaratum, definitumque; si quis haec diligenter legerit, possit reperire: ut si non aliam ob causam, ob hanc certè meus hic labor nec inutilis, nec prorsus continendus debeat videri. Propterea nec mirum cuiquam esse debet, si nos parum in hoc opere vagatos, digressosque; esse videat,

) (5

deat,

AD LECTOREM.

deat, nec de legitimatis filijs, quę materia valde huic no-
strę finitima & cognata erat, quicquam ferę attigisse,
id enim à me consulto factum est, vt ea hęc tantũ, quę
de illegitimis habentur, complecterer, dum scilicet in-
iustos adhuc natales retinent, in pristinaq; illa persi-
stunt conditione, quā à parentũ concubitu duxerunt.
Ceterũ quę de ijs dici poterant, qui vel natalibus re-
stituti sunt, vel ijs se restitui cupiunt, aut legibus cõ-
tra eos latis solui, hæc & multi egerũt, & alius ille est
campus, quem nos in præsentĩ optima de causa nolui-
mus intrare. Secutus autem sum in his tractandis, eru-
ditissimorum virorũ iudicium, qui immensam illā le-
gum, locorum, & autoritarum congeriem abhorren-
tes, quę ad ostentationem potius, quàm ad docendĩ in-
stitutum comparatur, insigniora tantũ quædam ad-
notare solent, & fontem ipsum præcipuum common-
strare, vnde cætera hauriri possint. Ipse quidem, in re-
bus potius proprię & apertę explicãdis, quàm alijs au-
thoribus, laudãdis sollicitus, sicut illa sanẽ quę neces-
saria erant, indicare non prætermisi, sic nimium illud
quorundam studium hæc omnia ineptę & inutiliter
cumulandi, prorsus neglexi: vnde & hæc etiam quę-
cunque essent, marginibus adscribere malui, quàm in-
ter dicendum & disputandum inferendo, contextum
ipsum orationis interrumpere, & legentis animũ, nũc
huc, nunc illuc, toties varijs nominandis authoribus
distrahere. De stylo verò & dictione ipsa, non multũ
sanẽ laboraui, non eò quidẽ, quòd non eos summope-
rẽ probandos censeã, qui Iuris ciuilis studio, rectẽ quo-
que dicendi facultatẽ adiungere, sed quòd is, qui sibi
certã legẽ vult imponere, nec alijs verbis vtitur quàm
quę à probatissimis Latinę linguę authoribus vsur-
pantur, is nescio quam feliciter vllã in iura materiam
viquã sit tractaturus, cũ sapius multa occurrant, quę
nisi iisdẽ loquẽdi formulis, quibus ab alijs tradita fue-
runt, explices, adeò insulsa, obscuraq; appareant, vt &
legens

AD LECTOREM.

legentium animos mirè torqueant, & tu nunquā, pol-
leas licet summa dicendī copia, ea sic aptè queas expo-
nere, vt natiuis suis illis, & peculiaribus verbis potuif-
ses. Ego planè vt nulla certa me lege adstringere in
his disputandis volui, atq; omne omni tēpore cū Ci-
ceronianis viris certamen fugiendū existimaui: sic non
inficior, me quādā verborum monstra, & barbaras ni-
mium dictiones, vbi cōmodè id fieri posset, euitasse, at
que hac ratione non omnē quidem verborum delectū
omnino esse aspernatū, sed tamen nec in ijs perquiren-
dis adeò sollicitū, atque in vtendis penè religiosum, vt
quidā solent, extitisse. Fateor itaq; maiore multò me
curam, studiumq; in rebus ipsis inueniendis, dispo-
dis, & declaradis, quā in verbis deligendis, posuisse.
Propterea nec vllā mihi hoc nomine laudē acquiri cu-
pio, si qui dictionē ipsam tantū commendare, sed ma-
teriam, ordinē, nostram in quæstionibus dissoluendis
sententiā minimè probare velint. Qua enim laude Ar-
chitectus ille dignus sit, qui varijs picturæ generibus
& Emblematis exteriorē ornet parietem, cū interim
nec fundamenta bene iacta, nec ligna aptè contignata,
& totius ædificij structura vitium faciat? Quod si quis
contextum nostrū prius, & materiā ipsam non dānan-
dam putet, tunc non negligam sanè, si eidē & hæc ver-
borum ornamenta qualiacunque sint, intelligam non
displicuisse. Hæc verò ego omnia diuerso quidē consi-
lio initio aggressus eram, quā vt ea vllō vnquam tē-
pore forās darem, nēpe vt hæc ad memoriā meā ita
adnotata mecū haberem, quæ veluti in penore custodi-
ta, vbi mihi amicisq; meis vsus venisset, ad manū habe-
re possem. Verū cū multa collegissem, maiusq; mihi
re vera opus surrexisset, quā antea existimarā, nō de-
fuerunt qui me assiduè monerēt, vt hæc omnino emit-
terem, quod materiā à nemine hactenus illustratā,
ita ijs viderer pertractasse, vt ex ea Iuris studiosi om-
nes non mediocrem quoque vtilitatem possent conse-
qui.

AD LECTOREM.

qui. Ego verò quamvis hoc ipsum in multis semper reprehendissem, qui nimium sibi indulgentes affectato quodam ambitionis studio, sua quamprimum scripta, nec limitata adhuc, nec perpolita, vulgari paterentur, cum tamē animaduernerem maximam harum meorum lucubrationum partem, aut rebus quibusdam constare, quas adhuc alij non attigissent, aut alijs opinionibus, quæ communes Interpretum sententias oppugnarent, studijs meis etiam melius consultū iri putavi, ut hæc aliquando exirent, quàm ut diu intra priuatos parietes à me cōprimātur. Cum enim hæc à me ingenij tantū exercendi, & veritatis assequendæ causa essent elaborata, quid aptius facere poteram, quàm in his hominum iudiciū experiri: ut si quid horum publicè probatum cōperissem, tunc demum id non perperā dictum, mihi tutò possem persuadere: sin contrā, tunc quoq; in his pedem referre, & aliquando ea corrigere liceret, quæ aliàs si cōtinuissem, potuissent ingenium, quod *φιλανθρωπία* nimium plerunque deprauatur, & his ipsis assuefacere, & assiduo illo ac clandestino vsu, ad alia quoque & deteriora procliue ducere. Fuit igitur in hac editione id mihi præcipuè propositū, ut aliorū hoc pacto sententiam tentarem, & saltē ijs, qui sublimiori præstant ingenio, ad hæc acutiùs & accuratiùs persequenda, aditū aperirem. Propterea nec illud ego, quod cæteri in operibus suis tantoperè vereri solent, valde abominor, ne quis scilicet syntagma istud contrarijs scriptis aliquando velit redarguere: si qui enim id ambitiosè, impudenterq; nimis facere, carpēdi potius & obtrectandi studio voluerint: quid ego istorum, ut leuissimè dicam, putidorum hominū inanes voces morer, quæ suis seipsas latratibus conficiant, nec ab elegantiori viro, vlla prorsus æstimatione dignentur: Quod si eruditi literatiq; viri certis hæc rationibus duxerint confutanda, tunc tantū aberit, ut id ego molestè ferā, ut quò pluribus & solidioribus argumentis sua

AD LECTOREM.

sua probarint, maiorem me quoque ab his gratiā in-
iisse putem, qui non indigna hæc duxerint, in quibus
improbando operam ipsi suam collocarent. Porro ut-
cunque res cedat, non multam me vituperationem su-
biturum confido, quamvis aliqua ex his non admodū
sint placitura. Quæ enim ab eo expectāda sunt, qui nu-
per ad Iuris publici profitendi munus accesserit? Me
quidem scio, ob id minus à scribēdo deterritum fuisse,
cū quiddā ante me neminem in hoc opere versatū vide-
rem: tum quiddā à recenti professore non eadem requi-
renda intelligerem, quæ alios maiora multò stipendia
emeritos iure optimo præstare decet. Cupio itaq; hæc
omnia ab omnibus in bonam partem accipi: & si quis
meliora his, aut veriora nactus fuerit, ea in publicum
proferri, ut ita collatis inter se omnium senten-
tijs, tandem veritas ipsa, quod mihi ma-
ximè curæ est, facilius depre-
hendi possit.

A R G V.

